

Bundából átmeneti zakó

Kolláth György alkotmányjogász

Az Alkotmánybíróság (AB) 2012. december 28-án - a nyugállományba készülő előadó bíró: Dr. Bihari Mihály kulcsszerepével - tisztességes, markáns és jövőbe mutató határozatot hozott az Alaptörvény bornírt utómunkálatait jelentő ún. Átmeneti rendelkezések (Ár.) tárgyában. Nemcsak Bihari bíró méltó közjogi hatyúdalát, hanem az alapjogi biztos: Szabó Máté keze munkáját, alkotmányos értékrendjét és kultúráját is elismerés illeti. Osztozzék ebben az amúgy megosztott, itt azonban közjogilag értéket teremtő AB többsége, Stumpf Istvánnal bezárólag. Akadt 5 különvélemény, a szó szoros értelmében negatív szavazat is: talán tankönyvi lábjegyzet lesz, hogy már megint ki mivel hozakodott elő.

Közjogi érvénytelenséget állapított meg az AB a többi között az MSZP sokadíziglieni felelőssége, alkotmányos megbélyegzése, továbbá pl. a választási regisztráció alkotmányozási megbuherálása terén, ill. módjában. A 82 oldalas döntés en bloc szükséges és elégséges (bizony, ez itt az iskolai kettést jelenti!) feltétele volt az alkotmányosság fennmaradásának. Ismét az alkotmányjog magasiskolája áll előttünk. Érdemes a határozat érvelésének lényegét és a testület alkotmányos követelményeit összefoglalni, szemléltetni.

Startpont: a dilettáns alkotmányozók ércnél maradandóbb művet kívántak kreálni. E szándék nem találkozott közjogi kultúrával, konszenzuskereső legitimitással, fair, világos koncepcióval és kodifikációs felkészültséggel. Biznisz, mint rendesen: majdnem minden másban is ez a helyzet.

Gondok, görcsök, erőpróbák mutatkoztak már az AT hatályba léptetésekor, majd annak színpadi asztal-táncoltatása és átvezető normarendezései során. A selejt bosszút állt, ezért valahogyan meg kellett bundázni a változatlan, gránitszilárdságú főmű utó-korrektívait. Adott ugyan az AT. felhatalmazást átmenti szabályok megalkotására. Ám cseppet sem sorolható e körbe mindaz, ami hosszabb távú, pótlólagos, hiba-korrektív lépés, retorziós egyedi intézkedés, kétségbeesett kiegészítése és módosítása volna valójában az érinthetetlen, hitvallásos alkotmánynak. Semmit nem számított az alkotmányozó hatalomként önmagát is alulmúló parlamentnek a jogalkotás normális, garanciális rendje: az agresszív és arrogáns eljárás itt is félresöpört jogelveket. Amikor tehát az AB közjogi érvénytelenséget mondott ki minderre, nem gyáván alaki kifogásokkal operált, hanem visszaparancsolta a kezdőkörbe a simlis focistákat. Úgy kell érteni: arra se méltatta a testület e normaköteget, hogy érdemben megvizsgálja, előbb csinálják meg rendesen, aztán majd jöhet a tartalmi próba. Szégyene és bűne ez a parlamentnek, a kormánytöbbségnek, de a szarvashibára tovább-ot intő államfő(k)nek is. Megint kitűnt: ha így alkotmányoznak, akkor tényleg mi különbség van az AT. és egy Orbán-pátens vagy egy kormány(fői)rendelet között?

Az AB így megalapozottan parancsolt megálljt! a bundából kialakított átmeneti „zakó” szabásainak. Derék iparosok, tetszenek érteni?

Talán most némelyek kezdik kapizsgálni: a nem szabad és a nem lehetséges, a jó és a helytelen, továbbá a megcsinálható és az esélytelen háromszor kettő külön dolog. Kár kutyulni ezeket. Az alkotmányos jogállamnak pedig nem a hibája, hanem a lényege mindenki korlátozott, másokkal együttműködésre készített és számadáshoz, felelősséghez kötött gyakorlása. Az AT /vagy szimplán, flanc nélkül az alkotmány/ pedig nem holmi használt papír, pártos munkaokmány, rágható, kiköphető gitt, hanem egy és egységes kódex, melynél honi és nemzetközi elvárások, követelmények, fundamentumok és még az Országgyűlésen is számon kérhető közjogi biztosítékok volnának.

Az AB (pozitív többsége) most nem gyávult el, nem keresett, nem is adott egéruat a hibát hibára halmozó parlamenti többség számára. Ellenkezőleg: határozatának 47-48. oldalai ostorcsapással érnek fel. Íme: *„Az alkotmányos legalitásnak nemcsak eljárásjogi, formai, közjogi érvényességi, de tartalmi követelményei is vannak. A demokratikus jogállam alkotmányossági kritériumai, egyben nemzetközi egyezményekben foglalt, a demokratikus jogállami közösségek által elismert és elfogadott alkotmányos értékek, alapelvek és alapvető*

demokratikus szabadságjogok, illetve az ezekkel részben egybeeső úgynevezett ius cogens. Adott esetben az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállam alkotmányos tartalmi követelményeinek, garanciáinak és értékeinek a töretlen érvényesülését, alkotmányba foglalását is vizsgálhatja. Az alkotmányok tartalmi és eljárási mércéi és követelményei demokratikus jogállamban állandóak. ...Az alkotmányos jogállamban egyszer már elfogadott értéke, elvek, garanciák, követelmények szintjei nem csökkenhetnek, és azok érvényesülésének a megkövetelése sem veszíthet szigorából.”

Nem szorulnak mankóra a fenti megállapítások. Talán csak azt tehetnék hozzá: az alkotmánybírák elérkeztek - s mi, az ország is eljutottunk - ahhoz a ponthoz, melyben dönteni kell: jobb-e állva meghalni, mint térdre állva kegyelemért, túlélésért instanciázni. Aki meg eladta a lelkét az ördögnek, hát eladta. Rájön majd: ott nincs visszavétel, árleszállítás, csere, reklamáció.

Nemzetközi bonmot: a halak nem látják a vizet. Igaz ez a többségi kormányerő vakságára nézve is. A 3. évben már minden „hal” harmadlagos frissességű. Apropos Petőfi: azért a víz az úr.